

Centraal Economisch Plan 2020

Beschouwing
Ongelijke
kansen leiden
tot gemiste
kansen voor
kinderen
én voor de
economie

Scenario

Langere duur en/of
wijdere verspreiding
van het **coronavirus**
zal de economische
groei negatief
beïnvloeden

Onzekerheden

lonen ↑ stikstof ↓

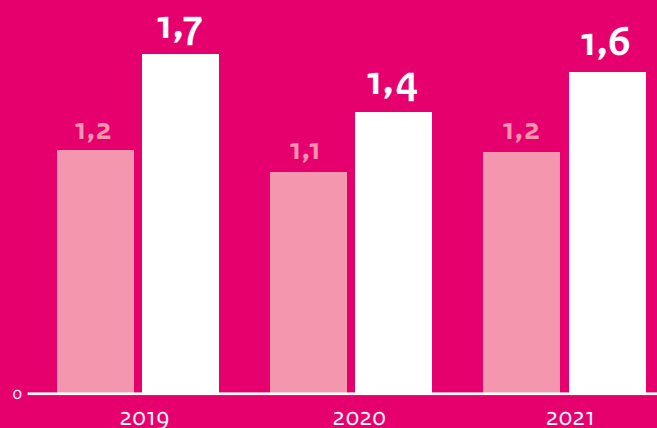
brexit ↓ handel vs ↓

Impact coronavirus op economie zeer
onzeker. Uitgaand van een beperkt
effect groeit de economie gestaag

bbp-groei in %

■ Nederland ■ eurozone

Werkloosheid

is historisch laag
en blijft dat: 3,2%
dit jaar en in 2021

3,4%

Statische koopkracht

ontwikkelt zich
positief, geholpen
door hogere lonen,
met 2,1% in 2020
en in 2021

1,3%

2022-2025

Update middellangetermijn

De economische groei blijft in
2022-2025 rond de 1,5%. Dit is
hoger dan eerder geraamd, door de
nieuwe CBS-bevolkingsprognose

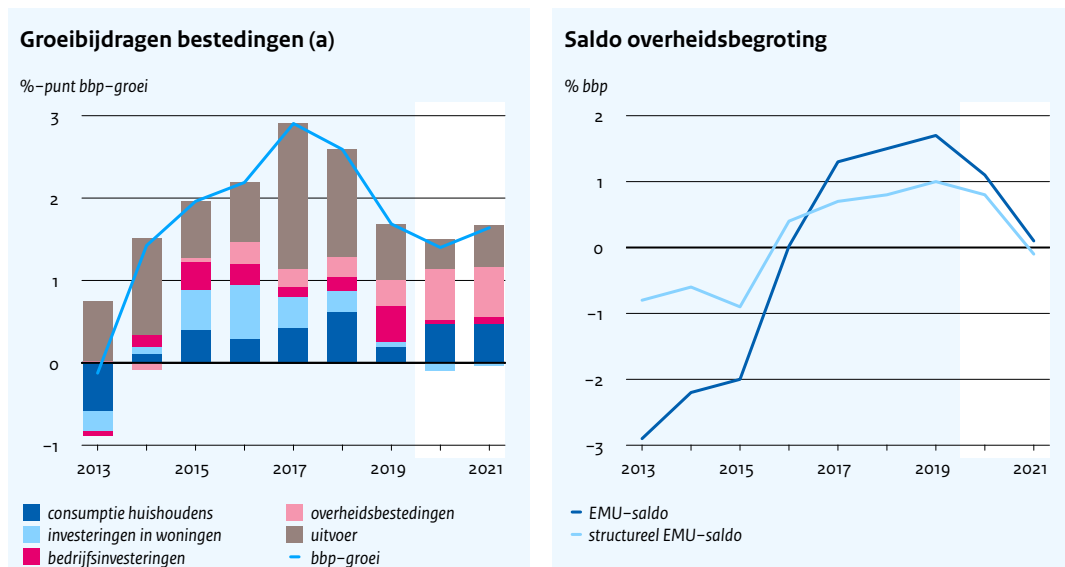
CPB Visuele
samenvatting

Kerngegevens voor Nederland, 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
<i>mutaties per jaar in %</i>						
Internationale economie						
Relevant wereldhandelsvolume goederen en diensten	3,7	5,5	3,4	2,4	1,9	2,2
Concurrentenprijs (a)	-2,6	1,3	-0,6	2,1	1,2	1,2
Olieprijs (dollars per vat)	43,8	54,3	70,9	64,3	62,4	58,4
Eurokoers (dollar per euro)	1,11	1,13	1,18	1,12	1,11	1,11
Lange rente Nederland (niveau in %)	0,3	0,5	0,6	-0,1	0,0	0,1
Volume bbp en bestedingen						
Bruto binnenlands product (bbp, economische groei)	2,2	2,9	2,6	1,7	1,4	1,6
Consumptie huishoudens	1,1	2,1	2,3	1,4	1,9	1,9
Consumptie overheid	1,3	0,9	1,6	1,2	2,5	2,6
Investerings (inclusief voorraden)	-6,7	4,2	2,2	4,6	0,4	1,5
Uitvoer van goederen en diensten	1,7	6,5	3,7	2,6	2,7	2,8
Invoer van goederen en diensten	-2,0	6,2	3,3	3,2	3,3	3,4
Prijzen, lonen en koopkracht						
Prijs bruto binnenlands product	0,5	1,3	2,2	3,0	1,8	1,8
Uitvoerprijs goederen en diensten, exclusief energie	-1,3	1,3	1,0	0,8	1,0	1,2
Prijs goedereninvoer	-4,5	3,6	2,7	-1,2	0,3	0,3
Inflatie, geharmoniseerde consumentenprijsindex (hicp)	0,1	1,3	1,6	2,7	1,6	1,6
Loonvoet bedrijven (per uur)	0,7	0,9	1,8	3,0	3,2	3,4
Cao-loon bedrijven (b)	1,5	1,5	2,0	2,4	2,9	2,8
Koopkracht, statisch, mediaan alle huishoudens	2,5	0,2	0,1	1,0	2,1	1,3
Arbeidsmarkt						
Beroepsbevolking	0,4	0,8	1,2	1,6	1,1	0,9
Werkzame beroepsbevolking	1,3	2,1	2,3	2,0	1,3	0,8
Werkloze beroepsbevolking (in duizend personen)	538	438	350	314	305	320
Werkloze beroepsbevolking (niveau in % beroepsbevolking)	6,0	4,9	3,8	3,4	3,2	3,4
Werkgelegenheid (in uren)	2,4	2,0	2,2	1,7	1,1	0,9
Overig						
Arbeidsinkomensquote (niveau in %)	73,9	73,3	73,1	73,9	75,1	75,9
Arbeidsproductiviteit bedrijven (per uur)	-0,2	0,9	0,6	0,1	0,4	0,9
Individuele spaarquote (in % beschikbaar inkomen) (c)	3,9	3,0	2,8	2,8	3,6	4,0
Saldo lopende rekening (niveau in % bbp)	8,1	10,8	11,2	9,6	9,7	9,1
<i>niveau in % bbp</i>						
Collectieve sector						
EMU-saldo	0,0	1,3	1,5	1,7	1,1	0,1
EMU-schuld (ultimo jaar)	61,9	56,9	52,4	48,8	46,3	45,2
Collectieve lasten	38,4	38,6	38,7	39,4	39,0	38,6
Bruto collectieve uitgaven	44,0	42,9	42,5	42,1	42,4	42,9
(a) Goederen en diensten, exclusief grond- en brandstoffen.						
(b) Voorheen contractloon bedrijven.						
(c) Niveau; beschikbaar gezinsinkomen is inclusief collectieve besparingen.						

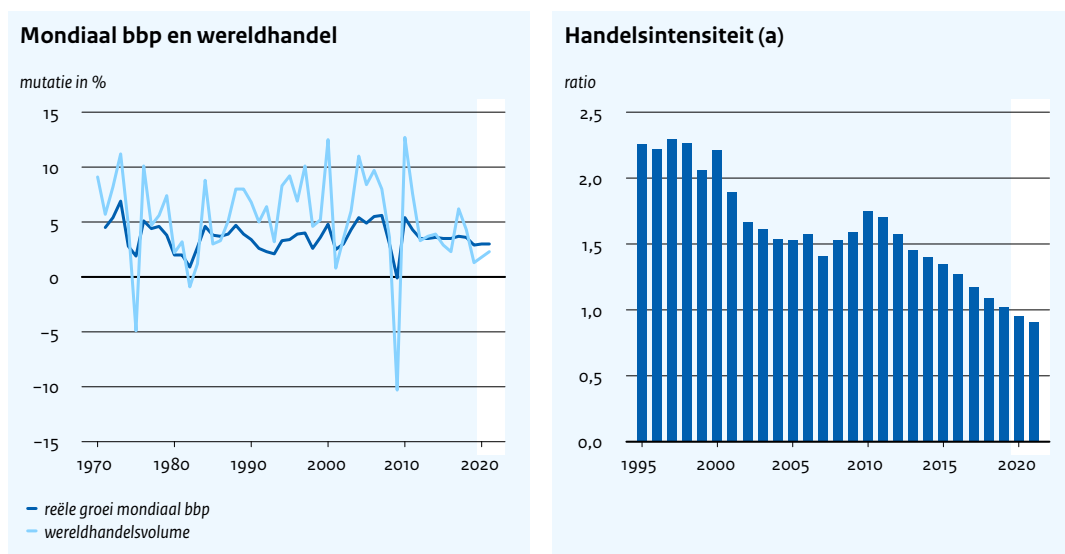
De economische impact van het coronavirus is moeilijk te voorspellen. In deze raming is aangenomen dat het virus snel onder controle komt, en is ook een scenario opgenomen waarin het virus zich wijder verspreidt en langduriger impact heeft. Het is duidelijk dat het virus nu al een negatief effect heeft op de economie. Als de verspreiding van het virus niet snel tot staan wordt gebracht, zal dit de groei verder negatief beïnvloeden.

Uitgaand van een beperkt effect van het coronavirus groeit de Nederlandse economie in 2020 en 2021 gestaag door. Investeringen dragen weinig bij aan groei, nog nipt een begrotingsoverschot.

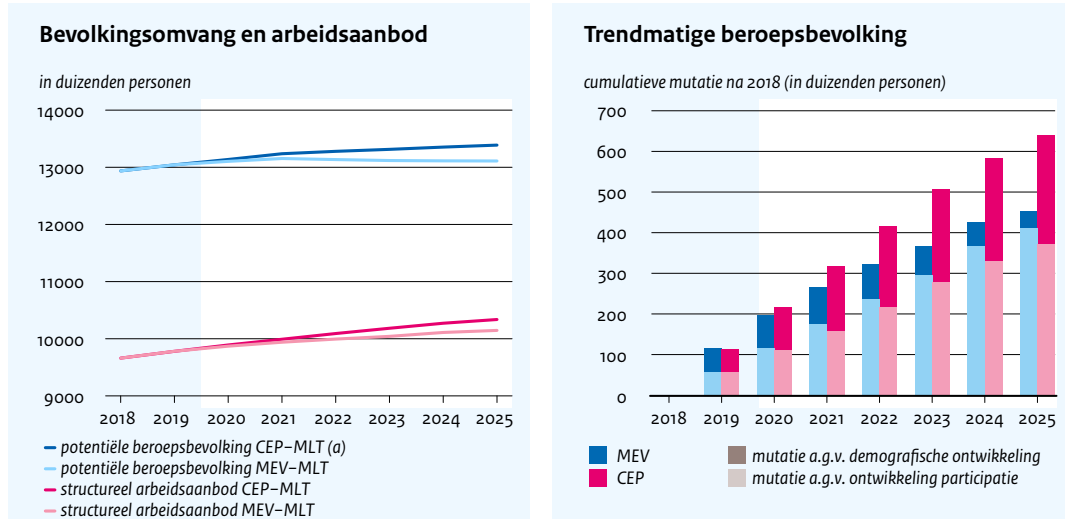
(a) De finale en gecumuleerde intermediaire invoer zijn in mindering gebracht op de bestedingscategorieën.
Bron: CBS en CPB ([databestand.link](#))

Mondiale beeld is gematigd: wereldhandelsgroei ligt laag, groeitempo inmiddels lager dan dat van het wereldwijde bbp.

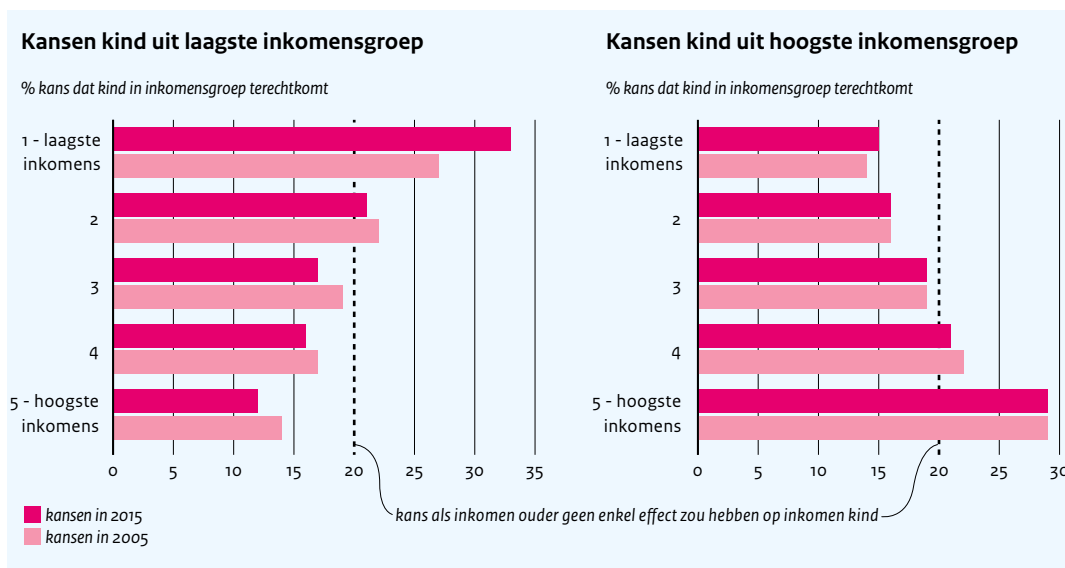
(a) Verhouding groei wereldhandel en groei mondiaal bbp, voortschrijdend gemiddelde (exclusief 2009).
Bron: CPB ([databestand.link](#))

Op de middellangetermijn (2022-2025) leidt de hogere bevolkingsprognose van het CBS tot een bijstelling van het arbeidsaanbod en van de potentiële groei. Samen met meevallers in de zorg leidt dit per saldo tot een begrotingssaldo van naar 0,1% van het bbp in 2025 (was -0,3%). Het houdbaarheidstekort halveert ten opzichte van december 2019 naar 0,8% bbp.

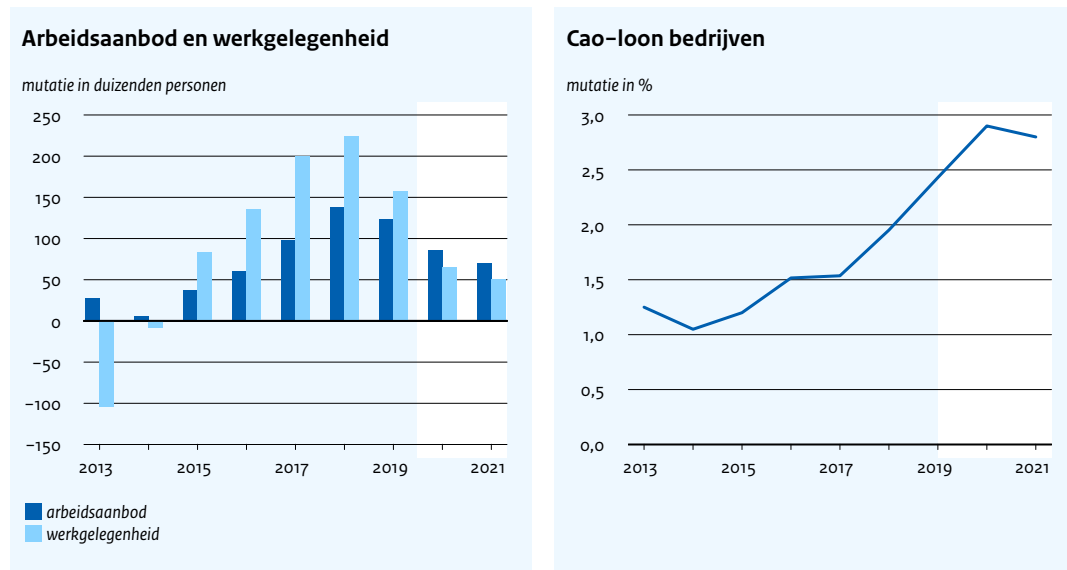
Potentiële beroepsbevolking: som van de beroepsbevolking en de niet-beroepsbevolking tussen 15 en 75 jaar.
Bron: CBS en CPB ([databestand](#), [link](#))

In de beschouwing vraagt het CPB aandacht voor het feit dat kinderen van ouders met een laag inkomen een aanzienlijk lagere kans hebben om zelf een hoog inkomen te verwerven, dan kinderen van rijke ouders. Beleid dat erop gericht is om kinderen van minder gefortuneerde ouders meer kansen te bieden kan die kinderen helpen hun volledige potentieel te benutten. Dat is niet alleen goed voor die kinderen, maar ook voor de economie.

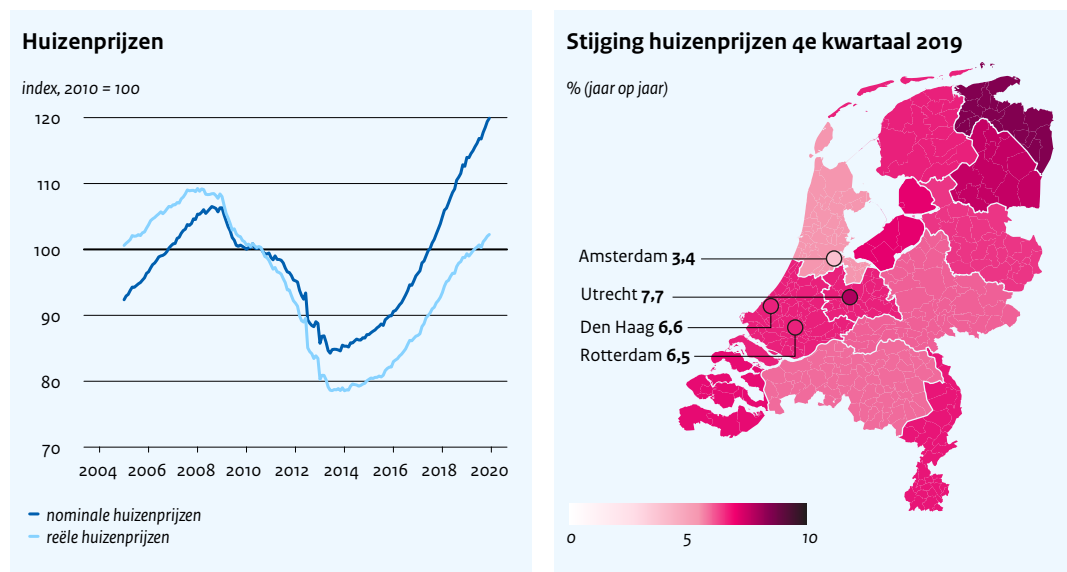

De grafiek vergelijkt de inkomenspositie van een kind met die van de ouders twintig jaar daarvoor. De kinderen zijn tussen 30 en 40 jaar oud (gemiddeld 35,4 in 2005 en 35,8 in 2015). De ouders waren op het meetmoment wat ouder (gemiddeld 44,8 in 1985 en 45,8 in 1995).
Bron: SEO Economisch onderzoek ([link](#)), ESB ([link](#)).

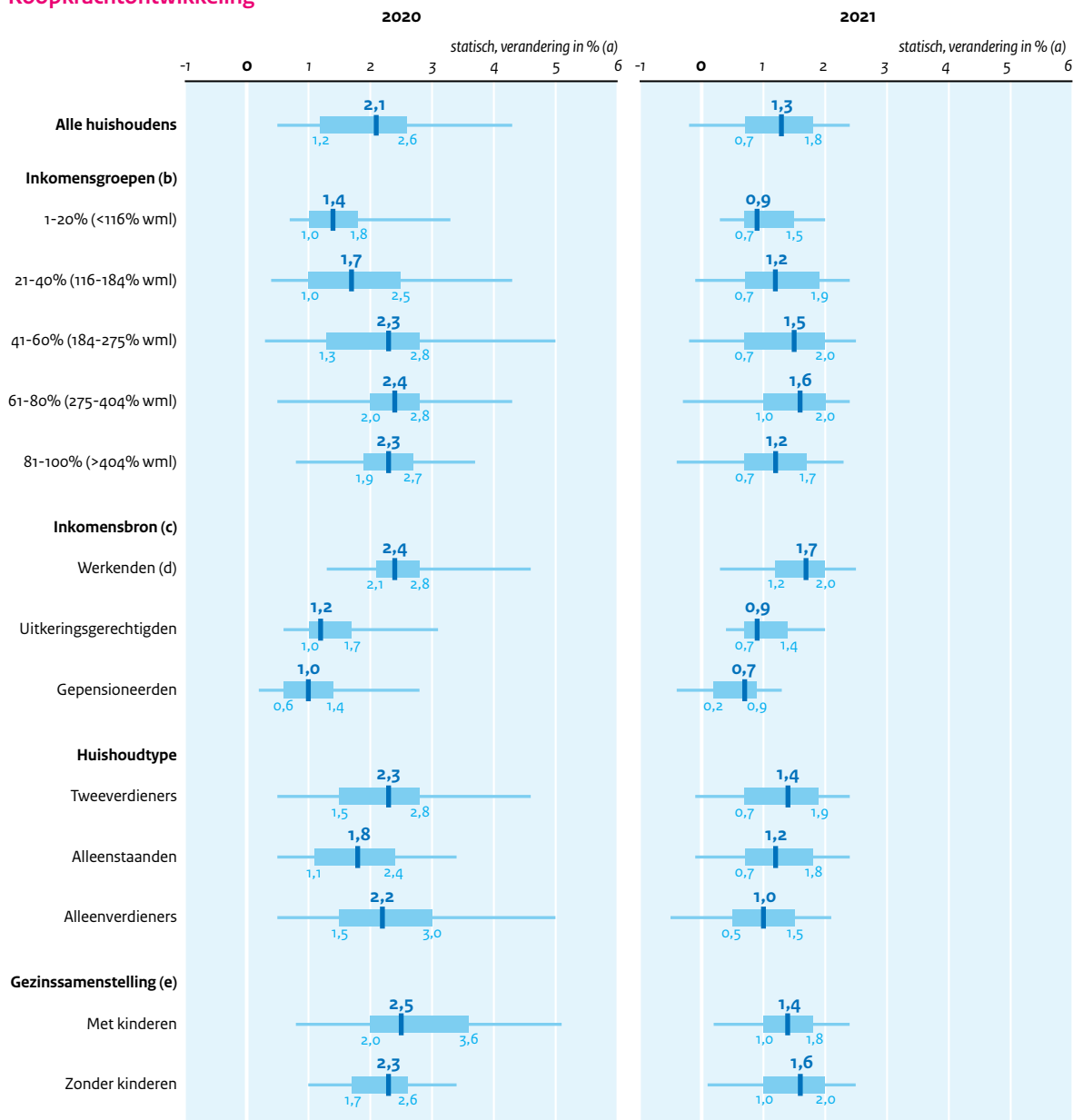
Arbeidsmarkt blijft krap, wat leidt tot hogere lonen.

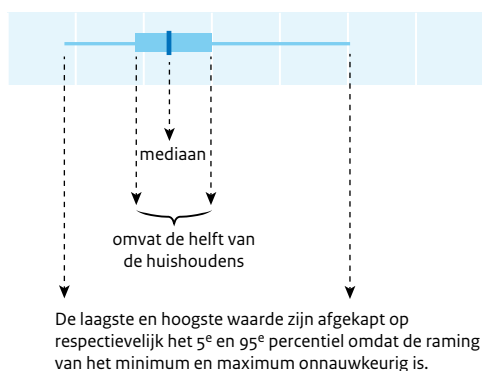
De bouw ondervindt hinder van de stikstof- en pfas-problematiek, de woningmarkt blijft krap. De huizenprijzen zijn hard gestegen, ook buiten de Randstad lopen de prijzen op.

Koopkrachtontwikkeling

Hoe af te lezen?

Bron: CPB ([databestand.link](#))

Een mediaan is de middelste waarde van een verdeling van cijfers, geordend van laag naar hoog. Een mediane koopkrachtontwikkeling van 1,3% voor alle huishoudens betekent dat de helft van de huishoudens een koopkrachtontwikkeling van 1,3% of lager heeft, en de andere helft 1,3% of hoger. Voor de helft van de huishoudens valt de koopkrachtontwikkeling binnen het blauwe balkje, met een kwart boven en een kwart onder de mediaan. De andere helft van de huishoudens heeft een koopkrachtontwikkeling die hier buiten valt. De staarten van de boxplot laten de laagste en hoogste koopkrachtontwikkeling zien.

- (a) Exclusief incidentele inkomensveranderingen.
- (b) Bruto inkomen uit arbeid of uitkering op huishoudniveau; het bruto minimumloon (wml) is in 2020 ongeveer 21.600 euro. De inkomensgroepen zijn verdeeld in vijf groepen van gelijke grootte in oplopende volgorde van inkomen, ieder 20% van alle huishoudens.
- (c) De indeling naar inkomensbron is op basis van de hoogste inkomensbron op huishoudniveau, waarbij een huishouden waarvan hoofd of partner winst-inkomen heeft, bij werkenden wordt ingedeeld. Huishoudens met vroeg-pensioen of studiefinanciering als hoogste inkomensbron zijn uitgezonderd.
- (d) Bij werkenden wordt geen rekening gehouden met incidentele verandering van het loon, zoals het ontvangen of wegvallen van bonussen.
- (e) De indeling naar gezinsamenstelling is op basis van de aanwezigheid van kinderen tot achttien jaar en is exclusief huishoudens van gepensioneerden.